

Jan Bill
jan.bill@khn.uio.no

Vår ref.: 2013/74 Dato: 13.05.2013

Svar på henvendelse om ”SIGMA. Social Identity and Geographical Mobility. Archaeological and scientific Analyses of Inhumation Burials from the later Iron Age”

Henvendelsen

Prosjektet SIGMA har vært behandlet i utvalget i flere omganger mellom 2008-2011. Nasjonalt utvalg for vurdering av forskning på menneskelige levninger (heretter ”utvalget”) tidligere uttalelser om delprosjekter i SIGMA har vært generelt positive. SIGMA består av tre ph.d.-prosjekter som bruker delvis overlappende skjelettmateriale i forbindelse med henholdsvis aDNA-analyser, isotopanalyser og morfologiske/histologiske osteologiske analyser. Det har i følge henvendelsen på grunn av konflikter i prosjektet oppstått et behov for å bringe inn en fjerde person for å utføre de osteologiske analysene som skal brukes til å supplere de to andre delprosjektene. Undersøkelsen beskrives som ”en alminnelig osteologisk gjennomgang” av 77 individer.

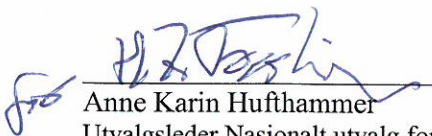
Utvalgets vurdering

Utvalget forstår det slik at det ikke er åpenbart hva som utgjør en forskningsetisk ansvarlig løsning i konflikten, slik den korte vurderingen i henvendelsen kan gi inntrykk av. Hva som er rett fremgangsmåte bør bli avklart ved en ryddig (og nå forhåpentligvis hurtig) prosess der de involverte parter får presentere sine fakta og argumenter, før man iverksetter tiltak som ikke kan tilbakekalles eller omgjøres. Utvalget er underrettet av seniorrådgiver Einar Noreik ved Universitetet i Oslo (telefonisk underrettelse til sekretariatsleder Fossheim 26.04.2013) om at konfliktsaken som kort skildres i henvendelsen, ligger til behandling hos Forskningsetisk utvalg ved Universitetet i Oslo. Utvalget kan ikke stille seg bak at det legges opp til en ugjenkallelig strategi fremfor at Forskningsetisk utvalg ved Universitetet i Oslo, eller annen egnet instans, på en ryddig, oversiktlig og upartisk måte arbeider frem en løsning alle de involverte må anerkjenne som legitim.

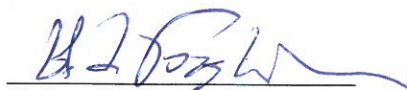
Sekundære anliggender for utvalget, som kan avklares gjennom forsendelse av oppdatert dokumentasjon til utvalget og avklaring med samlingsansvarlige, angår prosjektets status. Undersøkelsen som skisseres, er ikke uten videre identisk med de prosjektene utvalget tidligere har vurdert og anbefalt, slik henvendelsen ser ut til å forutsette. De tidligere beskrivelsene for DNA-analyseprosjektene og isotopanalyseprosjektet utvalget har mottatt og uttalt seg om (våre ref. hhv 2008/85 og 2010/64 med tilleggsmelding 2010/68), som er de prosjektene den omtalte analysen ifølge henvendelsen skal bidra til, inkluderer ikke henvisninger til en osteologisk analyse som en sentral og avgjørende komponent i gjennomføringen av prosjektene. Det bredere formålet som den osteologiske analysen i henvendelsen "Sosial identitet belyst ved arkeologiske og osteologiske undersøkelser av graver fra yngre jernalder. Tilnærming til studiet av graver" (vår ref.: 2010/80) utgjør, er heller ikke identisk med den analysen som skildres i henvendelsen. Bl a ettersom enhver håndtering, også ikke-destruktiv, av materiale innebærer risiko for kontaminering, gjør fraværet av en oppdatert redegjørelse for de relevante prosjektene det vanskelig for utvalget å realitetsbehandle henvendelsen uten ytterligere dokumentasjon. Også informasjonen om at tillatelse til å gjennomføre en ny analyse er hentet inn fra alle de relevante eiere av materialet, blir imøtegått av oppdatert informasjon til utvalget om at samlingen ved NTNU Vitenskapsmuseet ikke har gitt noen slik endelig tillatelse.

Utvalget understreker imidlertid at det er det første anliggendet, som angår sakens kompleksitet og behovet for en minnelig løsning for alle parter, som teller tyngst i vår konklusjon. Utvalget ser at denne saken har pågått lenge nå, og at de skadelidende parter har vært og er de som er mest sårbare, dvs ph.d.-studentene, samt at man nå er kommet til et punkt der tidsnøden kommer til som et eget problem for dem. Gitt situasjonen slik den er beskrevet over, kan utvalget ikke tilråde gjennomføring av de nye analysene før saken har vært gjenstand for en formell og ryddig vurdering av de sentrale etiske spørsmålene.

På vegne av Nasjonalt utvalg for vurdering av forskning på menneskelige levninger,

Anne Karin Hufthammer
Utvalgsleder Nasjonalt utvalg for vurdering av
forskning ved bruk av menneskelige levninger

Hallvard J. Fossheim
Sekretariatsleder NESH/Nasjonalt utvalg for
vurdering av forskning ved bruk av menneskelige
levninger